

IV niedziela Adwentu A (24.12.2023 r.)

„OTO JA SŁUŻEBNICA PAŃSKA”

SŁOWA EWANGELII WEDŁUG ŚW. ŁUKASZA (ŁK 1, 26-38)

Bóg posłał anioła Gabriela do miasta w Galilei, zwanego Nazaret, do dziewicy poślubionej mężowi imieniem Józef, z rodu Dawida; a dziewicy było na imię Maryja. Wszedłszy do Niej, Anioł rzekł: «Bądź pozdrowiona, łaski pełna, Pan z Tobą, błogosławiona jesteś między niewiastami». Ona zmieszana się na te słowa i rozważała, co by miało znaczyć to pozdrowienie. Lecz anioł rzekł do Niej: «Nie bój się, Maryjo, znalazłaś bowiem łaskę u Boga. Oto poczniesz i porodzisz Syna, któremu nadasz imię Jezus. Będzie on wielki i zostanie nazwany Synem Najwyższego, a Pan Bóg da Mu tron Jego praojca, Dawida. Będzie panował nad domem Jakuba na wieki, a Jego panowaniu nie będzie końca».

Na to Maryja rzekła do anioła: «Jakże się to stanie, skoro nie znam męża?» Anioł Jej odpowiedział: «Duch Święty zstąpi na Ciebie i moc Najwyższego okryje Cię cieniem. Dlatego też Święte, które się narodzi, będzie nazwane Synem Bożym. a oto również krewna Twoja, Elżbieta, poczęła w swej starości syna i jest już w szóstym miesiącu ta, którą miano za nieplodną. Dla Boga bowiem nie ma nic niemożliwego». Na to rzekła Maryja: «Oto ja służebnica Pańska, niech mi się stanie według słowa twego». Wtedy odszedł od Niej Anioł.

KOMENTARZ

w. 26-27 W szóstym miesiącu posłał Bóg anioła Gabriela do miasta w Galilei, zwanego Nazaret, do Dziewicy poślubionej mężowi, imieniem Józef, z rodu Dawida; a Dziewicy było na imię Maryja.

Na samym początku św. Łukasz precyzuje, że scena rozgrywa się w szóstym miesiącu od narodzenia Jana Chrzciciela. Tekst biblijny przywołuje postać anioła Gabriela, który zostaje posłany przez Boga. Z języka hebrajskiego imię Gabriel oznacza „Bóg jest mocny”. W tekstach biblijnych aniołowie występują zawsze w bliskości Boga i ich funkcja polega na przekazywaniu orędzia Bożego lub wykonywaniu czynności polecanej przez samego Boga. Są oni wyrazicielami zbawczej mocy Boga. Obecność anioła w scenie Zwiastowania z jednej strony wskazuje na szczególną łaskę, jaką Bóg otacza Maryję z drugiej zaś na zbawczy charakter tego wydarzenia. Jako miejsce zwiastowania zostaje wybrane galilejskie miasto Nazaret. Miejsce to nabiera szczególnego znaczenia w kontekście utożsamiania Galilei z krainą pogańską – „Galilea pogan” (Mt 4, 15) oraz z niechęcią do Nazaretu – „czyż może coś dobrego pochodzić z Nazaretu” (J 1, 46). Bóg pragnie objawić swą moc w miejscu, które po ludzku leży na peryferiach i nie ma żadnego znaczenia. Nazwa Nazaret nie występuje w Starym Testamencie, w literaturze rabinackiej i w pismach pogańskich. Nawet historyk żydowski Józef Flawiusz, który bardzo dobrze znał topografię Galilei, ani razu nie wymienia nazwy tego miasteczka. Świadczy to o niewielkim znaczeniu tej galilejskiej miejscowości w tamtych czasach.

Maryja zostaje nazwana Dziewicą poślubioną mężowi imieniem Józef z rodu Dawida. Mariam jest to zgrecyzowana forma imienia Matki Jezusa, które po hebrajsku i aramejsku brzmi *Miriam*. Imię to w Starym Testamencie nosiła siostra Mojżesza i Aarona (Wj 15, 20-21). Ważną rolę w realizacji Bożych zamysłów pełni św. Józef. Na kartach Ewangelii nie

wypowiada on żadnego słowa, ale przemawia do nas swoją postawą i świadectwem. W genealogii przedstawionej w Ewangelii św. Mateusza Józef zostaje przedstawiony jako mąż Maryi (Mt 1, 16 – *Jakub był ojcem Józefa, męża Maryi, z której narodził się Jezus, zwany Chrystusem*). Ewangeliści wzmiankują fakt zaślubin Józefa i Maryi, który poprzedzał ich wspólne zamieszkanie (zob. Mt 1, 18b). W tradycji żydowskiej dziewczyna w wieku ok. 13 lat była zaręczana i uważana za poślubioną. Podczas zaręczyn wyrażano zgodę na małżeństwo w obecności świadków i uiszczano zapłatę (hebr. *mohar*). Po okresie około roku następował finalny obrzęd małżeństwa, kiedy to małżonka była przyprowadzana do domu męża. Wcześniejsze relacje seksualne przed wspólnym zamieszkaniem uważane były za przekroczenie przepisów małżeńskich, a zarazem za cudzołóstwo.

w. 28 *Anioł wszedł do Niej i rzekł: «Bądź pozdrowiona, pełna łaski, Pan z Tobą, błogosławiona jesteś między niewiastami».*

Anioł rozpoczyna swoje orędzie od słów: „Raduj się” (gr. *haire*). Pozdrowienie to jest zbliżone do obietnicy zawartej w tekście proroka Sofoniasza: *Wyśpiewuj, Córo Syjońska! Podnieś radosny okrzyk, Izraelu! Ciesz się i wesel z całego serca, Córo Jeruzalem! Oddalił Pan wyroki na ciebie, usunął twego nieprzyjaciela: król Izraela, Pan, jest pośród ciebie, nie będziesz już bała się złego. Owego dnia powiedzą Jerozolimie: «Nie bój się, Syjonie! Niech nie słabną twe ręce!» Pan, twój Bóg jest pośród ciebie, Mocarz – On zbawi, uniesie się weselem nad tobą, odnowi swą miłość, wzniesie okrzyk radości* (So 3, 14-17). Między wyrocznią Sofoniasza i tekstem zwiastowania można dostrzec duże podobieństwo. Mamy w tym tekście wezwanie do radości i do przewyciężenia strachu. Mamy również obietnicę zbawczego działania Boga. Podobieństwa są tak liczne i wyraźne, iż pozwalają rozpoznać w Maryi nową „Córę Syjonu”, która ma prawdziwy powód do radości, ponieważ Bóg postanowił zrealizować swój zbawczy plan.

Przy zwiastowaniu anielskim Maryja otrzymuje tytuł: *Pełna łaski* (gr. *keharitōmenē*). Etymologicznie termin ten oznacza „uprzywilejowana łaską”, „napełniona łaską Boga”. Tytuł ten zostaje wyjaśniony przez samego Ewangelistę: *znalazłaś łaskę u Boga* (Łk 1, 30). Tytuł *pełna łaski* można porównać ze starotestamentalnym tytułem *jesteś cenny, umiłowany* (hebr. *hamudot atta*), który wypowiada wysłannik Boży Gabriel do proroka Daniela (Dn 9, 23; por. Dn 10, 11. 19), oznajmiając specjalne Boże objawienie.

Radość Maryi i jej uczestnictwo w pełni łaski znajdują swoje urzeczywistnienie w tym, że jest ona błogosławiona pomiędzy niewiastami i Bóg jest z nią. Maryja zostaje obdarowana szczególnym darem bliskości i przyjaźni Bożej. Formuła „Pan jest z tobą” występuje ok. 120 razy na kartach biblijnych. Oznacza ona szczególną asystencję Boga wobec osób wybranych i powołanych do spełnienia Bożej misji.

w. 29 *Ona zmieszala się na te słowa i rozważała, co miałyby znaczyć to pozdrowienie.*

Maryja „zmieszala się”, a dosłownie „była silnie wzruszona” z powodu słów anioła. W świetle tych słów została ona w sposób szczególny przez Boga wybrana, aby realizować obietnice mesjańskie. Maryja rozważała słowa wypowiedziane przez anioła, starając się odnaleźć sens słów, które usłyszała. W głębi swojego serca zadaje sobie pytanie, co oznacza orędzie oznajmione jej przez anioła.

w. 30-33 *Lecz anioł rzekł do Niej: «Nie bój się, Maryjo, znalazłaś bowiem łaskę u Boga. Oto poczniesz i porodysz Syna, któremu nadasz imię Jezus. Będzie On wielki i będzie nazwany Synem Najwyższego, a Pan Bóg da Mu tron Jego praojca, Dawida. Będzie panował nad domem Jakuba na wieki, a Jego panowaniu nie będzie końca».*

Anioł uspokaja Maryję, kierując do niej słowa – „nie bój się, Maryjo”. Słowa anioła skierowane do Maryi mogą być nawiązaniem do sytuacji Izraela zapisanej na kartach Księgi Izajasza: *Ty zaś, Izraelu, mój sługo, Jakubie, którego wybrałem sobie, potomstwo Abrahama, mego przyjaciela! (...) Nie lękaj się, bo Ja jestem z tobą; nie trwóż się, bom Ja twoim Bogiem. Umacniam cię, jeszcze i wspomagam, podtrzymuję cię moją prawicą sprawiedliwą* (Iz 41, 8. 10). Nawiązanie do proroka Izajasza widać wyraźnie w cytacie wykorzystanym przez anioła: *Dlatego Pan sam da wam znak: Oto Panna pocznie i porodzi Syna, i nazwie Go imieniem Emmanuel* (Iz 7, 14).

Słowa proroctwa znajdują swoją realizację w postawie Maryi, która ma począć i porodzić Syna oraz nadać mu imię Jezus, które zawiera w sobie łaskę i Boże zbawienie. Jezus zostaje określony terminem „wielki”. Przymiotnik ten w Starym Testamencie był najczęściej odnoszony do samego Boga: *Nikogo nie można porównać do Ciebie, Panie! Jesteś wielki i wielkie jest przepotężne imię Twoje!* (Jr 10, 6). Poprzez zastosowanie tego przymiotnika Ewangelista pragnie podkreślić Jego bóstwo już od momentu poczęcia. Tożsamość Jezusa zostaje określona jako „Syn Najwyższego”. Jezus jest więc Synem Bożym, który objawia oblicze i zamysły Ojca. Obok genealogii Bożej Ewangelista podaje także genealogię ludzką, podkreślając związek Jezusa z praojcem Dawidem. Słowa te stają się lepiej zrozumiałe w kontekście proroctwa Natana skierowanego do króla Dawida: *Kiedy wypełnią się twoje dni i spoczniesz obok swych przodków, wtedy wzbudzę po tobie potomka twojego, który wyjdzie z twoich wnętrzności, i utwierdzą jego królestwo. On zbuduje dom imieniu memu, a Ja utwierdzą tron jego królestwa na wieki. Ja będę mu ojcem, a on będzie Mi synem (...). Przede Mną dom twój i twoje królestwo będzie trwać na wieki. Twój tron będzie utwierdzony na wieki* (2 Sm 7, 12-14.16). Wiele motywów zawartych w scenie zwiastowania nawiązuje do tego proroctwa (motyw tronu; pochodzenie od Dawida; motyw królestwa i jego wiecznego trwania; synostwo Boże). Widać tu wyraźnie, że w osobie Jezusa proroctwo Natana znajduje swoje wypełnienie.

w. 34 *Na to Maryja rzekła do anioła: «Jakże się to stanie, skoro nie znam męża?»*

Reakcją Maryi na wyjaśniające słowa Anioła jest pytanie o to, w jaki sposób Bóg sprawi, że pocznie dziecko, skoro nie zna pożycia małżeńskiego. W swoim pytaniu Maryja dotyka kwestii, w jaki sposób pogodzić macierzyństwo ze stanem dziewictwa, które pragnie ofiarować Bogu. Stwierdzenie Maryi: „nie znam męża”, czyli mężczyzny, oznacza, że nie doznała pożycia małżeńskiego.

w. 35-37 *Anioł Jej odpowiedział: «Duch Święty zstąpi na Ciebie i moc Najwyższego osłoni Cię. Dlatego też Święte, które się narodzi, będzie nazwane Synem Bożym. A oto również krewna Twoja, Elżbieta, poczęła w swej starości syna i jest już w szóstym miesiącu ta, która uchodzi za nieplodną. Dla Boga bowiem nie ma nic niemożliwego».*

Odpowiedź anioła koncentruje się na opisie stwórczej interwencji Boga. Maryja stanie się Matką Syna Bożego, gdyż zstąpi na nią Duch Święty. W teologii św. Łukasza Duch Święty pełni podwójną funkcję. Z jednej strony jest tym, który inspiruje, oświeca, uzdalnia do nauczania i dawania świadectwa, z drugiej zaś strony jest mocą stwórczą. Wiele tekstów starotestamentowych, podkreślając zstępującą funkcję Ducha Świętego, wskazuje na fakt, że daje on nowe życie. Zstąpienie Ducha Świętego na Maryję oznacza więc zaistnienie nowej rzeczywistości bez naruszenia dziewictwa. W tym kontekście zostaje także użyte wyrażenie „moc Najwyższego osłoni Cię”. W języku biblijnym termin „Najwyższy” jest najczęściej odniesiony do Boga. Działanie „mocy Najwyższego” zostaje opisane czasownikiem „osłonić”. W sposób literalny możemy ten termin przetłumaczyć – „otoczyć kogoś obłokiem”, „osłonić”, „przykryć”. W obrazie tym może być nawiązanie do sceny zawartej

w Księdze Wyjścia: *I nie mógł Mojżesz wejść do Namiotu Spotkania, bo spoczywał na nim obłok i chwała Pana wypełniała przybytek* (Wj 40, 35). Obłok osłaniający przybytek jest znakiem obecności Boga. W takim świetle Maryja jawi się jako przybytek Nowego Przymierza, w którym mieszka chwała Pana. Mocą Bożego aktu twórczego Maryja porodzi Syna Bożego i stanie się Naczyniem Świętego – Namiotem Spotkania (łac. *tabernaculum* – namiot). Cudowny wymiar dzieła Bożego zostaje podkreślony poprzez nawiązanie do Elżbiety, krewnej Maryi, która mimo podeszłego wieku poczęła dziecko. Dla Boga bowiem nie ma nic niemożliwego. O misterium przeżywanym przez Maryję pięknie pisze św. Augustyn: „Obydwa narodzenia Chrystusa są cudowne: narodziny z Ojca bez matki oraz narodziny z Matki bez ojca. Pierwsze narodziny są odwieczne, drugie zaś miały miejsce w czasie”.

w. 38 ***Na to rzekła Maryja: «Oto Ja służebnica Pańska, niech Mi się stanie według twego słowa!» Wtedy odszedł od Niej anioł.***

Maryja przyjmuje wolę Boga i wypowiada swoje „fiat” (z łac.: „niech się stanie”). Nazywa przy tym siebie „służebnicą Pańską”. Jej postawa służby i dyspozycyjności jest wynikiem wiary i wsłuchania się w Słowo Boga, które staje się Ciałem w Jej wnętrzu i przenika całe Jej jestestwo. Zasłuchana Służebnica Pańska nie tylko teoretycznie przyjmuje orędzie dane Jej przez Boga, ale z entuzjazmem i zapałem realizuje je w codziennym życiu. Widzialnym znakiem tej gotowości jest wyprawa (w towarzystwie św. Józefa) do górzystej krainy w Judei, do swojej krewnej Elżbiety, która jest w stanie błogosławionym i potrzebuje pomocy (zob. Łk 1, 39-40). Służba Maryi wynika z kontemplacji Bożego Słowa. Nie jest ona zwykłą służącą wykonującą jakąś pracę dla zarobku, ale jest „Służebnicą zasłuchaną w Bogu”, która służy, bo jest świadoma, że służba drugiemu człowiekowi jest realizacją Bożego przykazania miłości.

Jan Paweł II wyjaśnił te słowa Maryi podczas audiencji generalnej 4 listopada 1996 r.: „Słowa ‘oto ja służebnica Pańska’ zapowiadają Tego, który powie o sobie: ‘Syn Człowieczy nie przyszedł, aby Mu służyli, lecz żeby służyć i dać swoje życie na okup za wielu’ (Mk 10, 45). W ten sposób Duch Święty buduje wewnętrzną harmonię postaw Matki i Syna, która pozwala Maryi urzeczywistnić w całej pełni macierzyńską rolę wobec Jezusa i towarzyszyć Mu w Jego posłannictwie Sługi”.

MEDYTACJA

Dla Boga nie ma nic niemożliwego. Boże działanie przekracza wszelkie ludzkie kalkulacje i racjonalny sposób myślenia. Oczekuje On od nas serca prostego i posłusznego Jego woli: być sercem przy Sercu Boga, jak Maryja, która poprzez swoje „tak” Bogu staje się Matką Boga i jutrzejką Nowego Przymierza. W Maryjnym „tak”, „amen”, „fiat” dostrzec można zarówno misterium Wcielenia, jak i misterium Odkupienia. W jej ubogim domu Wieczność dotyka historii – *a Słowo ciałem się stało i zamieszkało między nami*. Prosta dziewczyna z Nazaretu otrzymuje imię „Pełna łaski”. Przez nią Bóg pragnie powołać całą ludzkość do życia w łasce i świętości. Ona staje się bowiem Matką Zbawiciela świata. Bóg jest z Maryją i pragnie być z każdym z nas, bo objawia swe imię jako „Jestem, który Jestem” oraz jako Emmanuel („Bóg z nami”). Bóg stwarza nas bez nas, ale nie może zbawić nas bez nas. Stąd nieustannie pragnie naszej współpracy, naszego „fiat” na ścieżkach Jego zbawczej aktywności. Bycie we wspólnocie z Bogiem, który przychodzi, aby zbawić człowieka, rodzi prawdziwą radość i wskazuje na wielką godność każdego człowieka, stworzonego na obraz i podobieństwo Boże. Służebna i pokorna postawa Maryi wobec Bożych zamysłów uczy nas jak żyć, aby czuć dotyk Nieskończoności przychodzącej w cichym powiewie wiatru. Tylko

taka postawa pozwala nam na doświadczenie Miłości Boga, który jak Matka i jak Ojciec pragnie przytulić każdego z nas do swego Serca i powiedzieć – dobrze, że jesteś. „Tak” Maryi ma siłę jednoczenia i leczenia z ran grzechu. „Tak” Maryi przeciwstawia się „nie” wypowiedzianemu Bogu przez szatana i pierwszych rodziców w raju. W moim serce dokonuje się każdego dnia wybór pomiędzy dobrem a złem, prawdą a fałszem, światłością a ciemnością, błogosławieństwem a przekleństwem, łaską a grzechem. Maryjne „tak” uczy mnie, jak przeciwstawiać się zakusom szatana i żyć w przyjaźni z Bogiem.

KONTEMPLACJA

Modlitwa Czcigodnej Służebnicy Bożej Marty Robin (1902-1981)

O Jezu, weź moje serce! Całe moje serce.

Ono prosi i wzdycha tylko o to,

By należeć wyłącznie do Ciebie!

Strzeż go zawsze przy Twoim Sercu,

Ukryj je całe w Twoim Sercu,

Zachowaj je na zawsze jako Twoje,

Aby nie dało siebie i nie powierzało się żadnemu stworzeniu.

O Jezu! Niech moje serce będzie prawdziwie ołtarzem Twojej Miłości

I niech mój język zawsze głosi Twoje Miłosierdzie!

Zechciej, błagam, uświęcić wszystkie moje słowa,

Wszystkie moje czyny, wszystkie moje intencje, wszystkie moje pragnienia!

Bądź prawdziwie dla mej duszy jej Skarbem i jej Wszystkim.

Tobie ją daję i powierzam.

Przyjmuję z miłością to wszystko, co pochodzi od Ciebie;

To wszystko, czego pragniesz i czego zapragniesz później...

Oddaję się Tobie pokornie przez Maryję, moją ukochaną Mamę,

Licząc jedynie na pomoc Twego nieskończonego Miłosierdzia

I obiecuję najszczerszą wierność.

Już nie ja... Już nic mojego... Już nic...

Tylko Ty, o mój Jezu... Tylko Ty jeden na zawsze!

Bądź prawdziwie moim Życiem, moją Miłością

I moim Wszystkim!

PYTANIA DO DZIELENIA

1. Czy dostrzegam działanie Boga (Jego aniołów) w moim życiu?
2. Czego najbardziej boję się w relacji z Bogiem?
3. Czy możesz podać przykład, kiedy powiedziałaś (-aś) Bogu „tak” w sytuacji, która po ludzku była trudna do przyjęcia?
4. Jak przeżywaś Wigilię Bożego Narodzenia w swojej rodzinie?